

Asia: VN/25733/2021-OKM-334

Lausuntopyyntö valtioneuvoston selontekoluonnokseksi - Uutta suuntaa Suomen digitaaliseen kompassiin

Tavoite 1 - Suomi kehittyy demokraattisena ja sivistyneenä yhteiskuntana digitalisoituvassa maailmassa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on erittäin perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia. Sivista pitää erityisen arvokkaana sitä, että sivistys on nostettu vahvasti osaksi digikehitystä. Tämä laajentaa digitalisaatiokeskustelua pois puhtaasti teknologiakeskeisestä tarkastelusta. Digitaalinen sivistys, kriittinen ajattelu, medialukutaito, tekoälylukutaito ja eettinen harkinta ovat demokraattisen yhteiskunnan kannalta keskeisiä.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokset ovat pääosin oikeansuuntaisia. Sivista kuitenkin korostaa, että digitaalisia perustaitoja koskevassa työssä tarvitaan yhteistä ymmärrystä siitä, mitä digitaalisilla perus- ja lukutaidoilla nyt ja tulevaisuudessa tarkoitetaan. Tätä määrittelytyötä olisi tarkoituksenmukaista kytkeä opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteisiin sekä laajemmin koko koulutusjärjestelmän kehittämiseen erillisten viitekehysten sijaan.

Sivista pitää tärkeänä, että perustan digitaidoille todetaan rakentuvan jo varhain. Digitaalista osaamista ja sivistystä rakennetaan varhaiskasvatuksesta lähtien, ja sitä tulee vahvistaa systemaattisesti kaikissa koulutusmuodoissa. Luonnoksessa tämä perusajatus on hyvällä tavalla mukana.

Turvallista digitaalista ympäristöä koskevassa avaintuloksessa on hyvä, että pedagogisesti mielekkäät ja ikätasolle sopivat digi- ja tekoälytyökalut on tunnustettu. Sivista korostaa, että digitaalisten ratkaisujen käyttö koulutuksessa tulee perustua pedagogiseen lisäarvoon, saavutettavuuteen ja oppijoiden yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin.

Tavoite 2 - Yhteiskunnan toimijoiden kyky omaksua ja soveltaa uusia ja kehittyviä teknologioita kestävästi ja tuottavasti on vahva.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnustettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Sivista katsoo, että koulutustarjonnan ja osaamistarpeiden yhteys pitäisi kuvata laajemmin. Pelkkä viittaus koulutusasteisiin ei vielä riitä, vaan digitaalisten osaamistarpeiden tulee läpäistä koko koulutustarjonta ja laajasti eri koulutusohjelmat.

Lisäksi Sivista korostaa, että teknologioiden omaksuminen ei ole vain tekninen kysymys. Siihen liittyvät myös johtamisosaaminen, opetushenkilöstön osaaminen, työpaikoilla tapahtuva oppiminen sekä työnantajien kyky tukea henkilöstön jatkuvaa kehittymistä.

Tavoite 3 - Suomi on edelläkävijä digiosaamisessa ja teknologia-alan kehityksessä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on oikeansuuntainen. Sivista pitää tärkeänä korkeatasoista tutkimusta, osaamista ja kansainvälistä veto- ja pitovoimaa. Samalla olisi hyvä varmistaa, että edelläkävijyyys rakentuu huippuosaamisen lisäksi laajasta osaamis pohjasta, koulutuksen saavutettavuudesta ja osaamisen siirtymisestä työelämään.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnustettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Sivista esittää kompassiin kirjattavaksi, että digitalisaation, datatalouden ja kestävä digitaalisen siirtymän osaamistarpeet huomioidaan koulutuksessa ja tutkimuksessa siten, että tämä kattaa aidosti kaiken koulutustarjonnan. Lisäksi olisi hyvä tunnistaa ammatillisen koulutuksen rooli paitsi osaamisen tuottajana myös kehittämistoiminnassa.

Luonnoksessa on myös hieman ristiriitainen kohta, jossa toisaalta nostetaan esiin huoli esimerkiksi verkko-, pilvi-, kyber- ja dataosaamisesta, mutta toisaalta todetaan, ettei merkittävää osaajapulaa ole millään tietoteknisellä erikoisalalla.

Tavoite 1 - Datan saatavuus ja laatu sekä datanhallinnan infrastruktuuri tukevat yritysten arvonluontia ja ratkaisujen skaalautuvuutta.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokset ovat pääosin kannatettavia. Sivista ehdottaa, että sähköisten todistusten yhteydessä mainitaan myös koulutus- ja osaamistiedot, kuten tutkintotodistukset, opintosuoritukset ja osaamismerkkit. Tämä olisi luonteva osa eurooppalaista digitaalista identiteettilompakkoa.

Tavoite 2 - Tietoliikenneyhteydet ovat kattavat, turvalliset ja kestävät.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tämä on perusteltu tavoite. Turvalliset, kattavat ja kestävät yhteydet ovat edellytys koulutukselle, työelämälle, tutkimukselle ja alueelliselle yhdenvertaisuudelle. Sivista toteaa, että yhteyksiä tulisi tarkastella myös tosiasiallisen käytettävyyden, laadun ja hinnan näkökulmasta. Pelkkä tekninen kattavuus ei riitä, jos yhteydet eivät ole toimijoille aidosti käyttökelpoisia arjen palveluissa, opetuksessa ja työssä.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Olisi hyödyllistä tunnistaa paremmin varautuminen koulutuksen ja muiden yhteiskunnan kannalta kriittisten toimintojen jatkuvuuteen.

Tavoite 3 - Palvelin- ja laskentainfrastruktuurit ovat energiatehokkaita ja vastaavat julkisten palveluiden, yritysten ja tutkimuksen tarpeita.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Sivista painottaa tutkimuksen lisäksi myös koulutuksen ja osaamisen kehittämisen tarpeita sekä infrastruktuurien saavutettavuutta eri toimijoille. Laskenta- ja palvelininfrastruktuurien merkitys kasvaa nopeasti myös koulutuksessa, tekoälyn hyödyntämisessä ja soveltavassa kehittämistoiminnassa.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

-

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 1 - Digitalisaatio ja dataperustainen arvonluonti etenee yrityksissä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on oikeansuuntainen ja perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia. Sivista katsoo kuitenkin, että digitalisaation ja dataperustaisen arvonluonnin kehitys ei koske vain teknologia- ja teollisuusyrityksiä, vaan myös palvelualoja, koulutusala ja muita osaamisintensiivisiä toimialoja. Tavoitteessa voisi näkyä nykyistä selvemmin myös osaamisen, henkilöstön kehittämisen ja koulutuksen merkitys yritysten uudistumiskyvylle.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

-

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 2 - Yritysten tuottavuus ja kilpailukyky paranee uusien teknologioiden onnistuneen käyttöönoton myötä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on perusteltu ja yhteistyötä korostava näkökulma on hyvä. Yritysten, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kumppanuudet ovat olennaisia, mutta myös muun koulutussektorin roolia kannattaa tunnistaa nykyistä paremmin. Uusien teknologioiden käyttöönotto ei ole vain tekninen investointi, vaan se edellyttää osaamisen kehittämistä, soveltavaa kehittämistoimintaa ja käytännön pilotointiympäristöjä.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokset ovat oikeansuuntaisia, mutta niissä voisi näkyä vahvemmin työntekijöiden osaamisen uudistaminen sekä muiden koulutuksen järjestäjien ja soveltavan kehittämistoiminnan rooli.

Tavoite 1 - Digitaaliset julkiset palvelut toimivat yhteentoimivina palvelukokonaisuuksina mahdollistaen sujuvan asioinnin ja korkean tuottavuuden.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintulokset ovat pääosin perusteltuja. Sivista lisäksi erityisesti koulutukseen, osaamisen kehittämiseen, työllistymiseen ja kotoutumiseen liittyvät palvelupolut. Elämäntapahtumalähtöisyys ei saa jäädä vain hallinnolliseksi periaatteeksi, vaan sen pitäisi näkyä konkreettisissa siirtymissä opiskelun, työn ja palvelujen välillä.

Sivista katsoo että etäyhteyksien hyödyntämisen esteet tulee poistaa koulutuksesta, jotta teknologiaa voidaan hyödyntää erilaisissa olosuhteissa sivistyksellisten oikeuksien varmistamiseksi. Erityisesti harvaan asutuilla on välttämätöntä kehittää paikasta riippumattomia opetusjärjestelyitä muun muassa perusopetuksessa, toisella asteella sekä vapaassa sivistystyössä. Etäopetuksen (paikasta riippumaton) ja etäyhteyksien opetuksessa hyödyntämisen (oppilas koulun tiloissa)

käytännöt ja laatu kehittyvät parhaiten, kun toimintatavat ovat laajasti käytössä, ei vain siellä jossa ne ovat välttämättömyys. Lainsäädännöllisten esteiden lisäksi etäyhteyksien nykyistä laajempi hyödyntäminen edellyttää opettajien digipedagogisen osaamisen kehittämistä.

Tavoite 2 - Julkinen hallinto hallitsee yhteiskunnan keskeisten toimintojen datan, teknologian ja infrastruktuurit turvallisesti, luotettavasti ja kustannustehokkaasti varmistaen yhteiskunnan toimivuuden kaikissa tilanteissa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tavoite on perusteltu. Turvallisuus, luotettavuus ja kustannustehokkuus ovat keskeisiä lähtökohtia. Tavoitteessa voisi näkyä nykyistä selvemmin myös kyky uudistaa vanhoja järjestelmiä hallitusti.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

-

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 3 - Julkinen hallinto toimii tuottavasti tekoälyä sekä uusia digiteknologioita hyödyntäen.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

-

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Poikkihallinnollinen johtaminen ja yhteistyö

Ovatko siinä esitetyt digitalisaation johtamisen ja yhteistyön periaatteet perusteltuja osia osana Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Sivista ehdottaa kokonaisuutta täydennettäväksi siten, että valtionhallinnon sisäisen koordinaation rinnalla kuvataan myös pysyvä ja sujuva yhteistyö koulutuksen järjestäjien, työnantajien, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa. Toimeenpanon onnistuminen riippuu siitä, kuinka hyvin nämä toimijat kytketään mukaan jo valmisteluvaiheessa.

Digikompassin tavoitteiden ja avaintulosten kokonaisuus

Puuttuuko digikompassin tavoitteista ja avaintuloksista yleisesti jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Kokonaisuus on pääosin oikeansuuntainen, mutta digikompassissa tulisi näkyä nykyistä vahvemmin kolme asiaa: jatkuva oppiminen, koulutuksen ja osaamisen rooli sekä toimeenpanon selkeä priorisointi.

Digitaalinen siirtymä ei onnistu ilman osaamisen jatkuvaa päivittämistä koko väestössä, työelämässä ja organisaatioissa. Digikompassissa olisi hyvä tuoda esiin nykyistä enemmän koulutuksen roolia sekä sitä, että tutkintoja, opintosuorituksia ja muuta osaamista koskevat tiedot liikkuvat järjestelmissä sujuvasti ja ovat hyödynnettävissä digitaalisesti. Sivista painottaisi toimeenpanossa erityisesti osaamista, digitaalista sivistystä, yhteentoimivuutta, turvallisuutta ja vastuullista tekoälyn käyttöönottoa.

Tuloksellisuuden seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

Mitä mittareita tunnistatte tavoitteiden ja avaintulosten etenemisen mittaamiseen?

Mittareissa olisi tärkeää yhdistää osaamista, käyttöönottoa ja vaikutuksia kuvaavia tunnuslukuja. Olennaisia mittareita ovat esimerkiksi väestön digitaidot ja tekoälylukutaito, osallistuminen jatkuvaan oppimiseen, sähköisten tutkinto- ja osaamistietojen saatavuus.

Miten digikompassin vaikuttavuutta tulisi Suomen tasolla mitata?

Keskeistä on arvioida, paranevatko osaaminen, tuottavuus, palvelujen sujuvuus, yhdenvertaisuus, turvallisuus ja yhteiskunnan uudistumiskyky. Sivista pitää tärkeänä tarkastella myös sitä, kuinka hyvin koulutusjärjestelmä, työelämä ja julkinen hallinto yhdessä vastaavat muuttuviin osaamistarpeisiin.

Toimintaympäristön kuvaus

Geopoliittinen ja taloudellinen toimintaympäristö

-

Turvallisuus ja resilienssi

-

Kriittiset teknologiat ja innovaatiot

-

Hyvinvointi ja yhteiskunnalliset muutokset

-

Digitalisaation ja datatalouden sääntely

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Uudet teemat

Tekoäly

-

Turvallisuus

-

Hyvinvointi

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Digikompassin kokonaisuus

Miten arvioisit digikompassia kokonaisuutena?

-

Muut kommentit

Mikäli kommentti ei sovellu lomakkeen muihin asiakohtiin, voit jättää sen tähän.

Digikompassi on kokonaisuutena oikeansuuntainen. Sen vahvuutena on osaamisen, sivistyksen, hyvinvoinnin, kilpailukyvyn ja julkisen hallinnon uudistuminen kytkeminen samaan kokonaisuuteen.

Sivistan katsoo, että kokonaisuutta tulisi terävöittää siten, että jatkuva oppiminen sekä osaamisen kehittämisen merkitys tulisi esiin nykyistä vahvemmin.

Sandroos Aleksis

Sivistysala ry